

ESTILS

Les converses amb Josep Rius-Camps, en un llibre

Una de les novetats de l'editorial Fragmenta és *Converses amb Josep Rius-Camps*, un llibre en què Ignasi Moreta conversa amb el teòleg i biblista Josep Rius-Camps. Conegut per les seves aportacions originals en els camps bíblic i patristic, l'obra ens introdueix en els seus

plantejaments del tot imprescindibles d'una manera amena i pròxima, combinant anècdotes de la seva vida poc convencional amb comentaris característics del format oral. Llibertat interior i esperit crític de qui sosté que "ser cristià és una experiència, no una professió de fe".

La conversió: excentricitat

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

En general, parlar de conversions és entrar en un terreny carregat de tòpics i prejudicis. Des del recel, es pot jutjar una conversió com una traïció a la creença majoritària o com el fet de desentendre's de les dinàmiques socials imperants, però en la majoria de casos no és cap de les dues coses. En territoris que han patit segles de repressió ideològica en nom de l'homogeneïtzació, com és el nostre cas, l'estigma que envolta el fenomen de la conversió encara és més profund. Molts prejudicis que imperen avui dia són l'herència d'aquest passat traumàtic, que va castigar amb la mort o l'expulsió la diferència.

Els éssers humans no tenim la capacitat de la metamorfosi, no passem, com el personatge de Kafka, de persones a insectes. Per tant, qui busqui en la conversió una metamorfosi d'aquest tipus només aconseguirà entrar en la fantasia. Un terme segurament més acurat també prové del grec, *metànoia*, entès com a canvi de rumb en un moment donat, provocat per una experiència interior i amb el qual es percep la dimensió sagrada de la realitat que fins aleshores quedava darrere d'un vel. Una experiència que, quan és sincera, mai és brusca: no es produeix quan s'entra en una religió buscant-hi respostes acotades, sinó quan es troba un determinat espai on cultivar aquesta combinació d'astorament, agraïment i comunió provocada pel gran interrogant que suposa la manifestació de la divinitat.

Un canvi de perspectiva

La conversió profunda, que sacseja identitats i creences preestablertes, no entra al supermercat d'espiritualitats passant d'una a l'altra segons les tendències o els desitjos del moment: s'endinsa en un marc de codis i rituals determinats, normalment associats a una religió o tradició espiritual, com a àmbit articulat en el qual desenvolupar-se, és a dir, desegocentrar-se. "El meu canvi -diu Teresa Forcades- va venir com a conseqüència d'una decisió. Amb la *crida se'm* va obrir una possibilitat en què vaig tenir clar des del principi que jo era allà per dir sí o no. Sabia que en dir sí hauria de renunciar a una sèrie de satisfaccions, possibilitats. No sóc «jo i jo», sinó «jo i

Sovint entrar en una tradició espiritual minoritària no comporta trencar amb la societat en què ha crescut el convers, més aviat al contrari

Aportant altres coneixements i perspectives que les imperants, enforteix la seva implicació social motivada per compartir allò que considera molt beneficiós per al conjunt

Apreciar el dubte, essencial a la fe

Lesley Hazleton, agnòstica jueva, ens ofereix en aquest vídeo subtítulat una breu xerrada magistral sobre la importància del dubte per acabar amb fonamentalismes de tot tipus i que, contràriament al que es pensa, és present en moltes tradicions espirituals: www.ted.com/talks/lesley-hazleton_the_doubt_essential_to_faith.

La cita de la setmana

"La reflexió és allò que obre un camí; el camí és allò que condueix a un rei; rei és aquell lliure de monarquia, que il·lumina amb la seva llum el sol i la lluna. Desperta, desperta! La nit ha marxat, desperta! Si-gues lliure, allibera't. La ferida és el lloc per on t'en-tra la llum".

Rumi

o necessitat vital?

alguna cosa més». I això altre, a més, em diu coses, sento que m'interpel·la directament".

Simone Weil, que va viure aquesta metànoia arran d'un procés vital que va passar pels viatges –entre els quals, en una península Ibèrica en plena Guerra Civil–, el treball al camp occità, la recitació constant de poemes místics i del pàrenostre, va deixar un testimoni ric sobre què implica una experiència profunda de conversió.

No obstant això, en l'imaginari popular, carregat com diem d'un llegat de segles molt contrari a la pluralitat, ni Forcades ni Weil són converses perquè continuen en el marc de la religió majoritària. Continuem, doncs, emparentant converses a *rene-gat*, que és com designava la Inquisició els que abandonaven el cristianisme i s'afirmaven musulmans. Les identitats tancades, forjades en la ideologia, necessiten aquest àmbit de tergiversació, desmemòria històrica i enfrontament perpetu per continuar retroalimentant-se i, per tant, veuen les conversions des de l'alarmisme i l'amenaça.

La diferència és positiva

Aquesta necessitat del convers de pertinença, de sentiment de grup, fa créixer també les reticències d'una societat que viu la diferència de manera negativa. S'accentua, a més, quan la persona que experimenta la conversió canvia de vestit o nom per ajustar-los a aquest nou marc o els incorpora i combina segons els contextos. De tota manera, tot i que la diversitat d'experiències és significativa, moltes vegades entrar en aquesta altra tradició espiritual minoritària no comporta un trencament amb la societat en què ha crescut el convers, més aviat al contrari.

Aportant altres coneixements i perspectives de les imperants, enforteix la seva implicació social motivada per compartir allò que considera molt beneficiós per al conjunt (a Catalunya, com arreu d'Europa, en trobem molts exemples en el terreny de l'activisme per la igualtat, l'ecologia, les teràpies alternatives, l'art, etcètera...). Només una societat empàtica i equilibrada entén el valor d'aquesta pluralitat, per això els conversos, gràcies a aquesta experiència personal mediatadora, són una de les claus contra el totalitarisme i l'exclusió ("He experimentat menys llibertat en l'àmbit acadèmic i a l'hospital que en el monestir", conclou Forcades).

Tot això, insistim, sempre que s'entengui aquesta experiència interior d'una manera radical i sincera, sense tabús ni condicionants d'àmbit material (com les promeses d'una millora econòmica que promouen alguns moviments proselitistes d'acció global).

Ser permeables a la conversió

Un gir en el camí per entrar en vies de símbols i pautes que, si bé poden semblar culturalment alienes, algunes formen part de l'ADN europeu –com per exemple el judaisme o l'islam–, i d'altres –com el budisme– s'han integrat sense problemes en el paisatge quotidià.

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada setmana

I aquest dijous:
El cal·ligrafiti com a espiritualitat social

El convers habita un no-lloc precisament perquè qüestiona la identitat majoritària heretada. Buscant anar a l'arrel de la tradició que descobreix, fascinat, pot ser vist com un il·luminat, excèntric o fins i tot un fanàtic, però si no s'estanca en aquest punt aconseguirà l'obertura necessària per recol·locar-se i gestionar així la multiplicitat de referències que absorbeix. Com més permeable sigui la societat que acull aquests processos interns, més nutritius i col·lectius en seran els fruits.

L'alquímia del menjar tradicional

Opinió

RODNEY BLACKHIRST
PROFESSOR D'ESTUDIS RELIGIOSOS A LA
UNIVERSITAT DE LA TROBE (MELBOURNE)

L'interès que desperta l'espiritualitat oriental entre els occidentals sovint s'acompanya del descobriment d'una cuina diferent. És una manera immediata d'experimentar una part de la tradició. Tot i que a la Xina o al Japó la saviesa ancestral culinària ja no és majoritària, la recuperació a Occident és un fet. Amb els necessaris ajustos, encara és possible salvar mètodes i receptes tradicionals de les tergiversacions que han patit. Això també ens serveix per a la cuina del Pròxim Orient. Malgrat la corrupció que pateix pels excessos de sucres i proteïna animal associada a l'augment de la població urbana, s'hi entreveu la base de la dieta tradicional, amb els cereals i els llegums com a protagonistes.

Immersió

La descoberta de la gastronomia d'un país és l'inici sovint de l'interès per la seva espiritualitat: és una manera immediata d'experimentar una part de la tradició

A les zones rurals, on artesans de tot tipus empenen aquesta dimensió sagrada que omple tots els aspectes de la vida, no han desaparegut els hàbits d'una cuina lenta i equilibrada. És en aquests llocs on us diran que el dejuni del mes de Ramadà no és només per passar gana –una explicació sociològica i sentimental–, sinó que té efectes misteriosos per al fegre i els humors, i us recomanaran plats tradicionals per netejar l'organisme i alimentar les visions de l'ànima.

Sens dubte, la modernitat ha portat una dieta que no només és producte d'una perspectiva profana, sinó que també fa que ens tornem éssers més profans, insensibles al caràcter espiritual i aïllats de les forces vives del cosmos. Si prenem consciència de què i com mengem evitarem moltes visites al metge, tant en l'aspecte físic com en l'aspecte emocional. El menjar industrial és pinso per a autòmats, menjar sense substància per als que han perdut l'essència. No és només una qüestió de salut, sinó de relació amb l'Univers i del lloc que hi ocupem.